

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 178/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen yksilöllisen käsittelyn toteutumisesta turvapaikkaprosessissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli-Poika Parviaisen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 178/2017 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta laillisuusperiaate, hyvän hallinnon periaatteet ja aidosti yksilöllinen käsittely toteutuvat käytännössä turvapaikkaprosessissa ja

kuinka varmistutaan, että ehdotonta palautuskieltoa (non refoulement) noudatetaan jokaisen turvapaikanhakijan kohdalla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Turvapaikanhakijoita saapui vuonna 2015 Suomeen noin 890 % enemmän kuin edeltävänä vuonna. Maahanmuuttoviraston työtä on ollut virtaviivaistettava ja kehitettävä tässä täysin poikkeuksellisessa tilanteessa. On kaikkien etu, että hakija ei joudu odottamaan päätöstä vuosia. Tämän vuoksi päätöksentekoa on tehostettu ja uutta henkilökuntaa rekrytoitu.

Esimerkkipäätökset ovat yksi Maahanmuuttoviraston työväline. Ne eivät ohjaa tekemään kielteisiä päätöksiä. Maahanmuuttovirastossa on esimerkkipäätöksiä myös myönteisistä päätöksistä. Uuden mallin mukaiset esimerkkipäätökset tehtiin ensin juuri myönteisistä päätöksistä. Myös kaikki päätökset, joissa päädytään sisäisen paon soveltamiseen, sisältävät myönteisen päätöksen pohjan. Esimerkkipäätökset eivät ole linjauksia siitä, kenelle kansainvälistä suojelua myönnetään. Ne ovat nimensä mukaan esimerkkejä. Niitä ei ole tarkoitus käyttää tai kopioida sellaisenaan, ja tämä kerrotaan myös esimerkkipäätösten käyttöohjeissa, kommentteissa ja henkilöstön koulutustilaisuuksissa.

Vastaavia työkaluja on käytössä Euroopan maissa, ja niitä on ollut käytössä myös Suomessa jo ennen vuotta 2015. Kuten missä tahansa asiantuntijatyössä missä tahansa organisaatiossa apuna työssä on ohjeita, malleja ja yhteisesti linjattuja muotoiluja. Tällä pyritään oikeaan, laadukkaaseen, yhtenäiseen ja tulokselliseen työntekoon. Esimerkkipäätöksillä pyritään takaamaan päätösten laatua ja samankaltaisissa tapauksissa tehtävien päätösten yhdenmukaisuutta. Olisi ajanhukkaa kirjoittaa koko rakenne ja kaikki lakiin viittaavat osat joka kerta uudelleen. Maahanmuuttovirastossa tehtiin vuonna 2016 yhteensä reilut 28 000 turvapaikkapäätöstä.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 178/2017 vp

Turvapaikanhakijat vetoavat usein samankaltaisiin perusteisiin turvapaikkaa hakiessaan. Turvapaikkapuhuttelussa hakijan perusteet selvitetään yksilöllisesti, ja päätös perustuu hakijan antamiin tietoihin, vaikka apuna käytetään yhdenmukaisuuden varmistamiseksi esimerkkipäätöksiä vastaavan tyyppisistä tilanteista. Jos esimerkkipäätös ei sovellu hakijan tapaukseen, esimerkkipäätöstä ei käytetä. Esimerkkipäätöksiä ei käytetä sellaisenaan, ja tätä korostetaan kaikissa viraston koulutuksissa. Tarkoitus on, että niitä voi käyttää apuna lähinnä perustelujen sanamuotoja pohtiessa.

Turvapaikka-asioissa on tyypillistä Suomessa ja muissa maissa se, että suuresta osasta päätöksiä valitetaan. Kuluvan vuoden aikana valituksista on hylätty (71 %). Pääosin kumotuissa päätöksissä on kyse siitä, että hakija on antanut valitusvaiheessa uutta selvitystä tilanteestaan, hänellä on hakemukseensa uusia perusteita tai kotimaan turvallisuustilanne on muuttunut Maahanmuuttoviraston ja tuomioistuimen päätösten välillä. On tavallista, että hakija kertoo uutta tietoa tilanteestaan valitusvaiheessa. Varsin monet hakijat vetoavat siihen, että on kääntynyt kristinuskoon saamansa kielteisen päätöksen jälkeen. Vuonna 2016 virheitä turvapaikkamenettelyssä tai laintulkinnassa on ollut yhteensä noin 3,6 % valitetuista päätöksistä. Tämä on 183 päätöstä, kun yhteensä päätöksiä on tehty noin 28 200.

Turvapaikkaprosessin tavoitteena on tehdä aina oikeita päätöksiä, eikä laadunvalvontaa ole missään vaiheessa jätetty yksinomaan hallinto-oikeuksien tehtäväksi. Päätösten oikeusvarmuus turvataan analysoimalla oikeustapauksia, ohjeistamalla turvapaikkayksikköä ja jatkuvilla koulutuksilla. Lisäksi laadun varmistamista ja valvontaa kehitetään myös EU-rahoitteisten hankkeiden avulla. Kuten kaikissa muissa valtion virastoissa, myös Maahanmuuttovirastossa tehdään jatkuvaa laillisuusvalvontaa päätösten ja puhutteluiden laadusta ja valvonnan myötä havaittuihin epäkohtiin puututaan heti.

Jokainen turvapaikkahakemus tutkitaan yksilöllisesti. Suomen turvapaikkaprosessi ja päätöksenteko perustuvat EU-lainsäädäntöön ja kansainvälisiin sopimuksiin. Ulkomaalaislaissa on huomioitu perustuslaki, ihmisoikeudet ja palautuskielto. Ihmistä ei palauteta kotimaahansa, jos hänellä on vaara joutua siellä vainon tai kidutuksen kohteeksi taikka taisteluiden keskelle. Ehdotonta palautuskieltoa noudatetaan jokaisen turvapaikanhakijan kohdalla. Kaikilla ei kuitenkaan ole edellytystä saada Suomesta turvapaikkaa tai muuta kansainvälistä suojelua. Ulkomaalaislain mukaisen kansainvälisen suojelun myöntämisen tarkoitus ei ole turvata kaikille samalaista elämää kuin esimerkiksi Suomessa, vaan antaa turvaa henkilöille, jotka ovat kotimaassaan henkilökohtaisen vainon vaarassa. Monissa maissa, kuten Afganistanissa, ongelmina ovat myös nuoren väestön näköalattomuus, köyhyys ja taloudelliset ongelmat, mutta ne eivät ole perusteita kansainväliselle suojelulle.

Maahanmuuttovirasto tutkii jokaisen turvapaikanhakijan hakemuksen yksilöllisesti ottaen huomioon hyvän hallinnon periaatteet ja laillisuusperiaatteen sekä huolehtien hakijoiden oikeusturvasta toteutumisesta.

Helsingissä 24.4.2017

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 178/2017 vp

Sisäministeri Paula Risikko